Спікер: **Ірина Глопіна**

Бухгалтер ФОП

Перехід між системами

МОДУЛЬ 11

Перехід між системами оподаткування:

Перехід із загальної системи на єдиний податок

Для переходу на єдиний податок треба виконати дві умови:

1

Ваш бізнес має відповідати вимогам роботи на вибраній групі єдиного податку: не перевищувати ліміти на працівників, обсяг доходу за рік, КВЕДи, за якими ви працюєте, повинні бути дозволені на спрощеній системі (пп. 291.4 ПКУ).

2

У вас не має бути заборгованості з податків (п. 291.5.8 ПКУ) — **ПДФО**, військового збору, **ЄСВ** або непогашених штрафів і пені. Якщо борги є, на єдиний податок вас не переведуть.

Заява про перехід на ЄП

При переході подають заяву про **застосування спрощеної системи оподаткування**.

Строк подання: не пізніше ніж за 15 днів до початку кварталу.

Якщо хочете працювати на спрощеній системі з III кварталу 2021 року, подати заяву треба встигнути до 16 червня.

Подати заяву можна особисто або через представника, на якого слід оформити нотаріально завірену довіреність.

Можна надіслати **документи поштою** з повідомленням про вручення й описом вкладення. Датою подання буде дата відправлення на конверті.

Онлайн подати заяву можна через кабінет платника, розділ «листування з ДПС» або через програму податкової «Єдине вікно» (код форми — F/J 0102003).

На що звернути увагу, коли заповнюєте заяву:

Потрібно поставити галочку навпроти «Реєстрація (перехід)».

Вказати податкову, у якій перебуваєте на обліку і дані вашого ФОП.

п.п. 5.1 — зазначаєте перше число нового кварталу. А у **п. 5.1.1.** ставку ЄП для групи, на яку переходите (**п.п. 5.2** заповнюєте, якщо змінюєте групу ЄП і ставку. **п.п. 5.3** заповнюєте, якщо хочете стати/анулювати реєстрацію платника ПДВ;

п.п. 5.4 заповнюють, якщо одночасно з переходом на ЄП реєструєте інші зміни (приміром нові коди КВЕД, не забувайте перерахувати їх в п. 8);

п. 6 «Місце провадження господарської діяльності (індекс, адреса)», де треба вказати конкретну адресу: код КОАТУУ території, область та населений пункт, індекс.

п. 7. Тут вам треба вказати кількість найманих працівників, із якими у вас оформлені трудові відносини на момент переходу на спрощену систему. І пам'ятайте, що на 1-й групі ЄП працівники заборонені, а на 2-й їх може бути не більше 10;

п. 8. Ви можете вказати будь-яку кількість КВЕДів, головне, щоб ці види діяльності були дозволені на ЄП й вибраній вами групі.

Розрахунок доходу для переходу з загальної системи на спрощену

Із заявою треба подати Розрахунок доходу за попередній календарний рік, щоб підтвердити, що підприємницький дохід не перевищує ліміти для вибраної групи ЄП.

1 група ЄП - 1 002 000, 00 грн за рік

2 група ЄП - 5 004 000, 00 грн за рік

3 група ЄП - 7 002 000, 00 за рік

Якщо переходите на єдиний податок у середині звітного року, розрахунок подаєте за попередній календарний рік.

Будете переходити на єдиний податок із III кварталу, то розрахунок подавайте за 2020 рік.

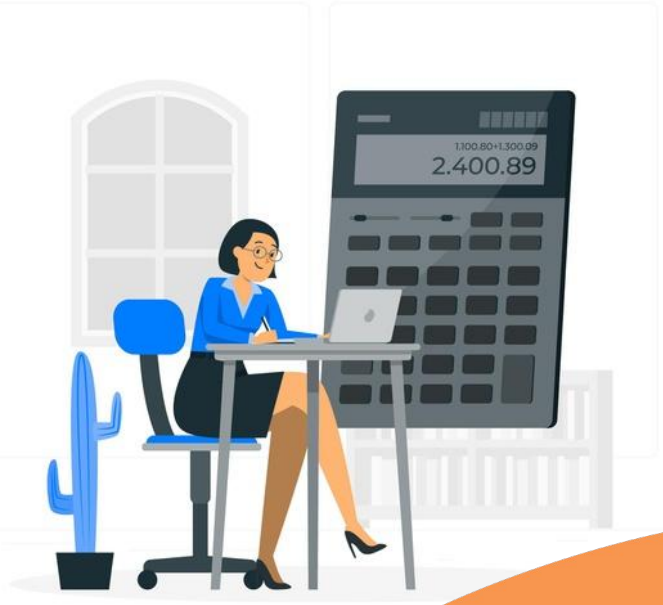

А от якщо переходите на спрощену систему з нового року (з 1 січня наступного року), розрахунок робіть **з урахуванням надходжень, які очікуєте отримати до кінця року, вже після подання заяви** (консультація в ЗІР, підкатегорія 107.01.01).

Якщо обрали 3-ю групу з ПДВ, а на загальній системі цього статусу у вас не було, укажіть це у заяві.

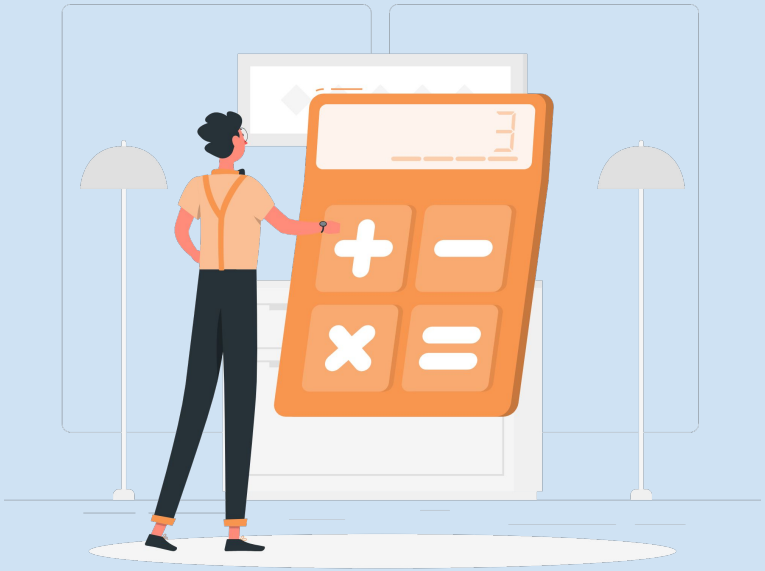

Як дізнатися, що стали єдинником

Податківці мають внести ваші дані до реєстру платників ЄП за два робочих дні з дати одержання заяви (**п. 299.3 ПКУ**). А єдинником ви станете з першого числа кварталу після подання заяви. Перевірити, є чи про вас запис у реєстрі, можете самі.

Якщо потрібно підтвердити статус єдинника, можете отримати витяг із реєстру. Треба написати до податкової заяву в довільній формі.

Її можна віднести в податкову особисто або надіслати через **кабінет платника**.
Вибераємо пункт «Листування з ДФС» або «Заяви, запити для отримання інформації», завантажте скан листа й підпишіть ключем ЕЦП.

Протягом одного робочого дня після відправлення листа вам повідомлять вхідний реєстраційний номер і дату реєстрації запиту.

Сплата податків і подання звітності

Якщо переходите на ЄП з III кварталу 2021 року, за підсумками II кварталу треба розрахувати і сплатити:

> **18% ПДФО** й 1,5% військового збору від чистого доходу за мінусом авансових платежів;
>
> **22% ЄСВ** від чистого доходу.

У разі переходу на спрощену систему з II або III кварталу декларацію за період роботи на Загальну систему подавати теж потрібно.

Єдиний податок. 1–2-а групи ЄП

Починають платити з **першого місяця кварталу**, в якому стали єдинником. Якщо перейдете, приміром на **2-гу групу** з третього кварталу, перший раз платити ЄП треба за липень. Останній день — 20-е число місяця.

3-я група сплачує ЄП у вигляді відсотка від доходу за підсумками кварталу після подання звітності, останній день — 19 лютого, 19 червня, 19 серпня, 19 листопада.

ЄСВ

Сплачувати внесок за правилами для єдинників треба із кварталу, в якому перейшли на спрощену систему. Єдинники розраховують внесок від мінімальної зарплати, а не від чистого доходу.

Останній день сплати — 19-е число місяця після закінчення кварталу.

Звіт із ЄСВ подають після закінчення року. Все в одному об'єднаному звіті. Єдиний податок та ЄСВ разом. Якщо протягом року підприємець попрацював і на ЗС, і на ЄП, то він показує доходи й сплату внеску в одному.

Перехідні моменти у визначенні доходу

Підприємці не припиняють діяльності, коли змінюють систему оподаткування.

Часто трапляється так, що гроші підприємець отримує на загальній системі, а роботу виконує й передає вже після переходу на спрощену систему, і навпаки. Є нюанси в обліку таких операцій.

Вам не вигідно переносити операції із загальної системи на ЄП, й у ваших інтересах закрити угоди до переходу на спрощену систему. Ось чому.

При продажу товарів, наданні послуг доходи і в загальносистемника, і в єдинника формуються на дату отримання оплати, а відвантаження товару чи передання результатів роботи клієнту не спричиняє виникнення доходу.

Аванс отримали на загальній системі, **відображаєте цю операцію на дату передоплати як ФОП-загальносистемник**. На цю саму дату можете врахувати витрати на товари, які придбали для продажу, так і за які отримали передоплату, але у вас мають бути документи, що підтверджують ці витрати (п. 177.2, пп. 177.4.1 ПКУ). А от після переходу на ЄП, коли товар чи послуга фактично надані, дохід уже не відображаємо.

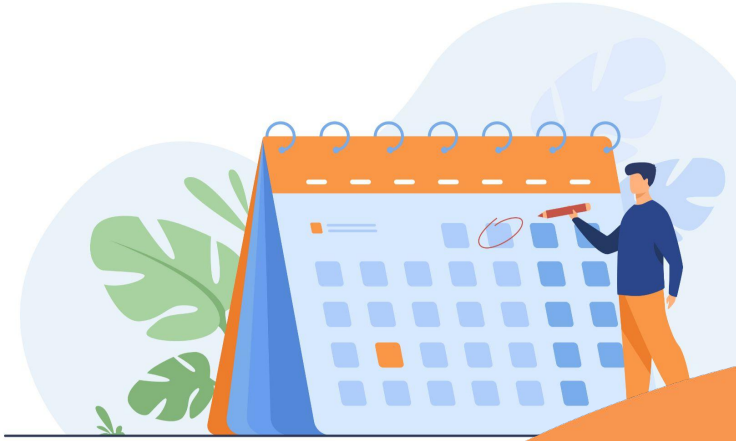

Відвантажили товар або надали роботи, послуги на загальній системі

А оплату отримали вже на ЄП — це вважається вашим доходом як підприємця-єдинника. Цю суму ви включаєте в річний обсяг доходу.

Витрати в цьому разі ви відобразити не зможете, адже під час перебування на загальній системі оплати (доходу) не було, а отже не було права відобразити витрати. А на ЄП витрати не враховують.

Якщо **на загальній системі перерахували передоплату за товари (роботи або послуги), а дохід від продажу отримали на ЄП**, ви не маєте права враховувати ці витрати адже дохід отримали вже на спрощеній системі.

А ще, якщо **на загальній системі отримали товар або послугу, але гроші за це не заплатили**, у витратах це ви не відображаєте, оскільки гроші фактично не витрачені. А після переходу на ЄП й оплати товарів у вас уже не буде права враховувати ці витрати.

При продажу товарів (послуг), які були тільки отримані або тільки оплачені на загальній системі, уся сума потрапить у доходи єдинника.

Другий момент, який треба врахувати в разі переходу:

На спрощеній системі є низка заборонених операцій, які дозволені на загальній системі. І якщо оплату за такою забороненою операцією ви отримали на єдиному податку, вам доведеться сплатити із цієї суми 15% ЄП й повернутися назад на загальній системі

Ось приклад: *підприємець до переходу на 2-гу групу ЄП надав послуги неплатнику ЄП, оплату за них отримав після переходу. А на 2-й групі можна працювати лише зі звичайними громадянами й платниками ЄП. Тож доведеться заплатити із цієї суми 15% ЄП й розпрощатися зі спрощеною системою (консультація в ЗІР, підкатегорія 107.01).*

Ще до переходу на ЄП краще повернути поворотну фіндопомогу, яку отримали на загальну систему

Адже якщо ФОП отримав її на загальній системі й не повернув протягом 12 місяців від дня отримання, а строк повернення минув на період застосування спрощеної системи, то після переходу на ЄП потрібно включити її суму в дохід і оподаткувати ЄП.

Якщо ж ви, навпаки, надали ПФД, перебуваючи на загальну систему, то для єдинників це заборонений вид діяльності, за що теж доведеться залишити спрощену систему.

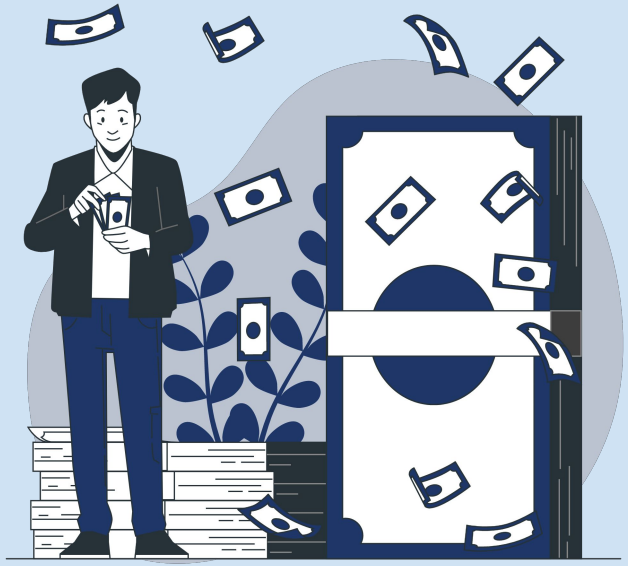

Перехід із єдиного податку на загальну систему

Не можна просто взяти й почати працювати на загальній системі. Спершу треба відмовитися від спрощеної — не пізніше ніж за 10 календарних днів до початку нового кварталу подати заяву в податкову.

Якщо плануєте стати загальносистемником з III кварталу 2021 року, тобто з 1 липня, подати заяву треба до 21 червня (пп. 298.2.1 ПКУ).

Важливо!

Щоб на момент переходу ви не мали боргів з єдиного податку. Провести звірку з податків можна в кабінеті платника. У розділі «Стан розрахунків з бюджетом» відображаються дані з ЄП і ЄСВ за поточний рік, можна перевірити, чи є заборгованість і за попередні періоди.

Перехід зі спрощеної системи на загальну — часто покарання за порушення правил роботи на єдиному податку.

Порушення умов роботи на ЄП

Ось перелік порушень правил роботи на спрощеній системі, які зобов'язують вас відмовитися від єдиного податку:

1. Отримували дохід від заборонених на ЄП видів діяльності й окремо — від заборонених для 1–2-ї груп ЄП.
2. Отримували дохід за КВЕДами, які не внесли до реєстру єдинників.
3. Використовували негрошові форми розрахунків із контрагентами (бартер, взаємозалік тощо).

4 На 3-й групі перевищили річний ліміт доходу для своєї групи (ФОП на 1–2-й групах можуть перейти на «старшу» групу ЄП).

5 На 2-й групі одночасно у вас працює більше 10 осіб за трудовими договорами; на 1-й прийняли працівника, хоча це заборонено.

6 Два квартали поспіль не платите ЄП: податкова фіксує заборгованість на кожне перше число місяця.

Якщо не відмовитеся від спрощеної системи самі, податкова все одно дізнається й анулює вашу реєстрацію заднім числом.

Як дізнається?

Прийде з перевіркою — реальною чи порівняє дані вашої звітності зі звітністю ваших контрагентів. Тоді за весь період після анулювання вам доведеться заднім числом сплатити всі податки, які мали платити на загальній системі.

Строк переходу:

До 20-го числа місяця, що йде за кварталом, у якому було порушення, треба подати заяву про відмову від ЄП (пп. 293.8 ПКУ). Так, якщо порушення було в І кварталі, заяву про перехід вам слід подати до 20 квітня.

Якщо працюєте на 1–2-й групі й ось-ось перевищите дозволений обсяг доходу або вам потрібно найняти працівника, а ліміти групи не дозволяють, — треба переходити на «старшу» групу ЄП.

Подати заяву в податкову слід не пізніше ніж за 15 календарних днів до початку кварталу (пп. 298.1.5 ПКУ).

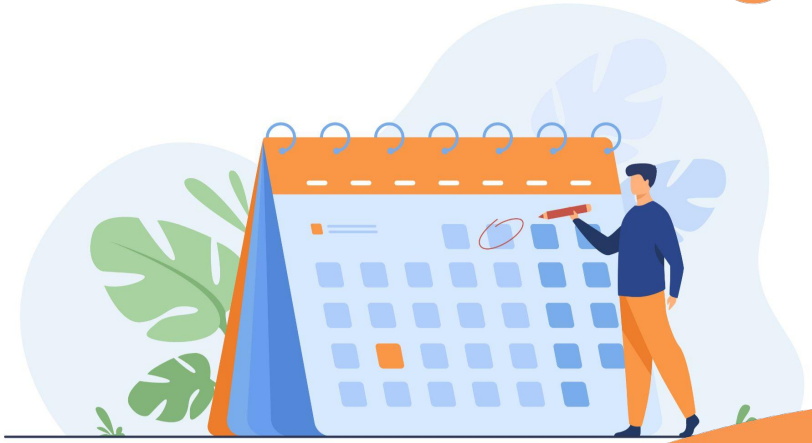

Заява

Щоб відмовитися від ЄП, треба подати в податкову, де перебуваєте на обліку, заяву про застосування спрощеної системи.

У **п. 5.5** треба вказати, що переходите добровільно: поставте відмітку в полі «*самостійна відмова у зв'язку з переходом на сплату інших податків та зборів*» або виберіть варіант, що підходить, якщо перехід вимушений — через порушення.

Також треба вказати дату, з якої почнете працювати на ЗС.

Вашу реєстрацію єдинника анулюють в останній день кварталу, в якому подали заяву, і з першого числа наступного місяця ви вестимете діяльність за правилами, які діють для загальносистемників (пп. 299.10.1 ПКУ).

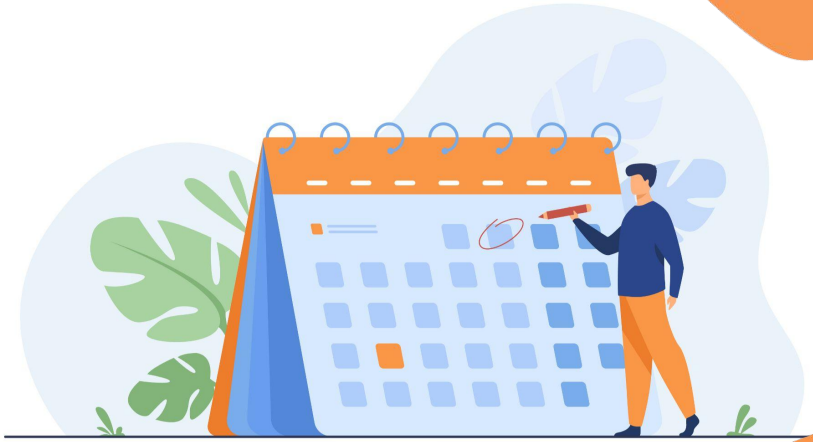

Податки й звітність при переході на загальну систему

Податки і збори. На загальній системі підприємці платять ПДФО 18% й 1,5% військового збору від чистого доходу. Так само від чистого доходу сплачують і 22% ЄСВ, але не менше від мінімального внеску.

А ще на загальній системі ви стаєте платником усіх обов'язкових платежів, від яких звільнялися на ЄП (ст. 297 ПКУ): це податок на землю, на нерухомість, торговий патент та інші платежі, які доведеться сплачувати, якщо у вас є відповідні об'єкти оподаткування.

Звітність. Якщо ви переходите на загальну систему посеред року, вам потрібно відзвітувати про роботу на обох системах оподаткування.

Декларація з ЄП

Якщо раніше працювали на 1–2-й групах, її треба подати по закінченню звітного року, до 1 березня. На 3-й — протягом 40 календарних днів за останнім кварталом роботи на ЄП.

Якщо перехід на загальну систему вимушений, через порушення, не забудьте окремо відобразити доходи за звичайною ставкою ЄП й заборонений дохід за ставкою 15%.

За період роботи на загальну систему після переходу ви подаєте вже декларацію про доходи. Якщо перехід був посеред року, перший раз треба подати декларацію за результатами першого кварталу роботи на загальній системі.

Надалі — раз на рік (пп. 177.5.2 ПКУ).

Так, якщо заяву про відмову від спрощеної системи подали 18 червня й із ІІІ кварталу перейшли на загальній системі, першу декларацію про доходи подаєте за ІІІ квартал, а потім за рік.

Якщо на загальній системі почали працювати з 1 січня, за рік роботи на спрощеній системі подаєте декларацію з ЄП, а за поточний — декларацію про доходи.

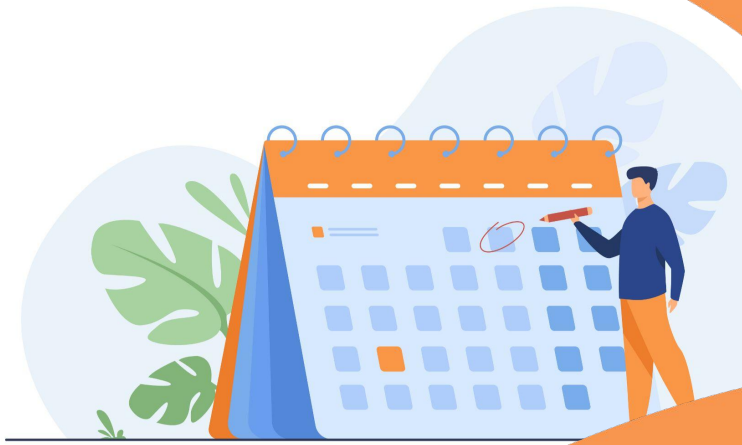

Що робити зі старою книгою

Книгу обліку доходів а витрат повинні зберігати протягом 3 років з дати подачі Декларації по цим даним.

Перехідні операції

І єдинники, і загальносистемники враховують доходи на момент отримання оплати.

Підприємець отримав передоплату за товар або послугу, коли працював на ЄП, і включив ці гроші в дохід.

Навіть якщо самі товари (роботи, послуги) передаються вже після переходу на загальну систему, у доходах це ніяк не відображають.

Витрати на закупівлю товарів для продажу, які ви передали клієнту вже перебуваючи на загальній системі, у витратах ви не враховуєте.

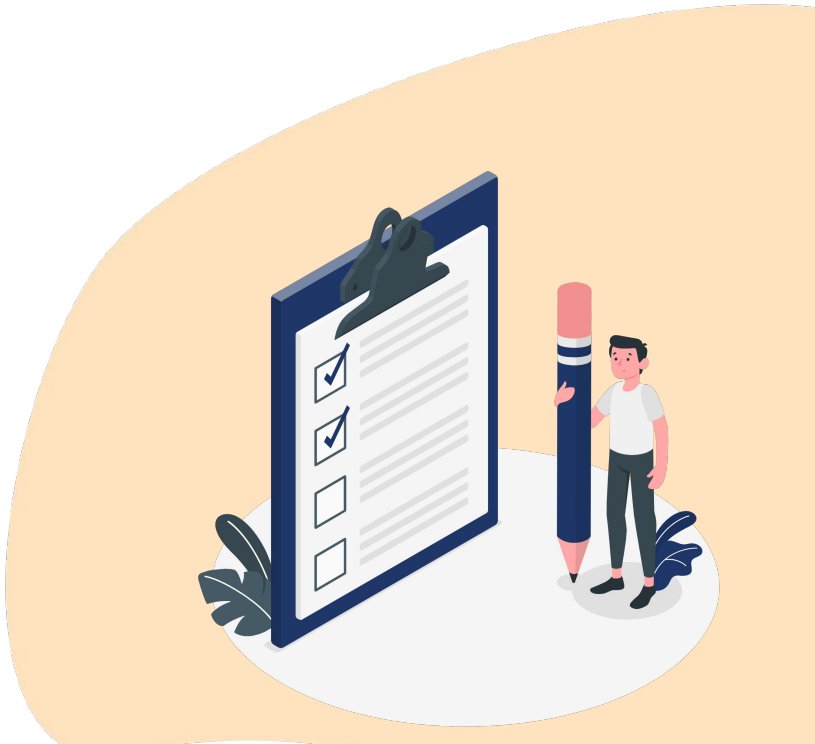

У випадках, коли товари (роботи, послуги) ви надали клієнтам, коли працювали на спрощеній системі, а оплату отримали вже на загальній, цей платіж треба включити в дохід.

Ваші витрати за такою операцією зможете відобразити у витратах на загальній системі.

Адже після переходу на ЗС при продажу товарів витрати на їх придбання потрапляють у витрати на загальну систему на дату отримання доходу (пп.177.4.1 ПКУ, консультація в ЗІР, підкатегорія 104.05).

Реєстрація платником ПДВ

Якщо на 3-й групі ЄП ви були платником ПДВ, можете залишатися в цьому статусі й на загальній системі.

Але ви зобов'язані самостійно перейти на щомісячний звітний період із ПДВ починаючи з першого місяця такого переходу.

Заяву подавати не потрібно, достатньо в першій декларації з ПДВ поставити відмітку, що подаємо її за місяць.

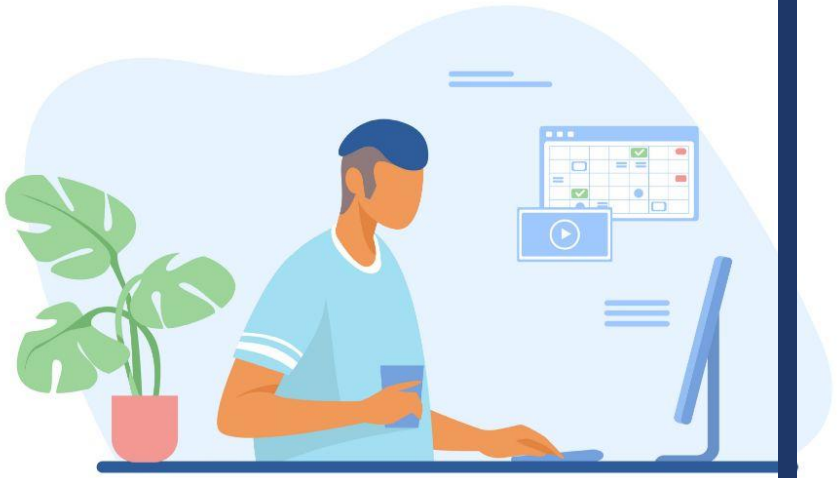

При переході на загальну систему реєструватися платником ПДВ мають не всі, а лише ті, в кого сума оподатковуваних ПДВ операцій **за останні 12 місяців перевищила 1 млн грн**.

Заяву за формою 1-ПДВ треба подати не пізніше 10-го числа місяця, у якому перейшли на загальну систему (пп. 183.4 ПКУ).

Якщо хочете за своїм бажанням стати платником ПДВ, подавайте заяву не пізніше ніж за 20 календарних днів до нового податкового місяця (пп. 183.3 ПКУ).

Добровільно вийти із лав платників ПДВ можете за умови, що:

минуло 12 календарних місяців від реєстрації платником ПДВ. Право на анулювання ПДВ-реєстрації виникає з наступного дня після дня, що відповідає числу і місяцю реєстрації платником ПДВ;

загальна вартість оподатковуваних товарів/послуг за останні 12 календарних місяців менша за 1 000 000 грн. Вартість визначайте за даними ПДВ-декларацій;

сплатили всі суми податкових зобов'язань.

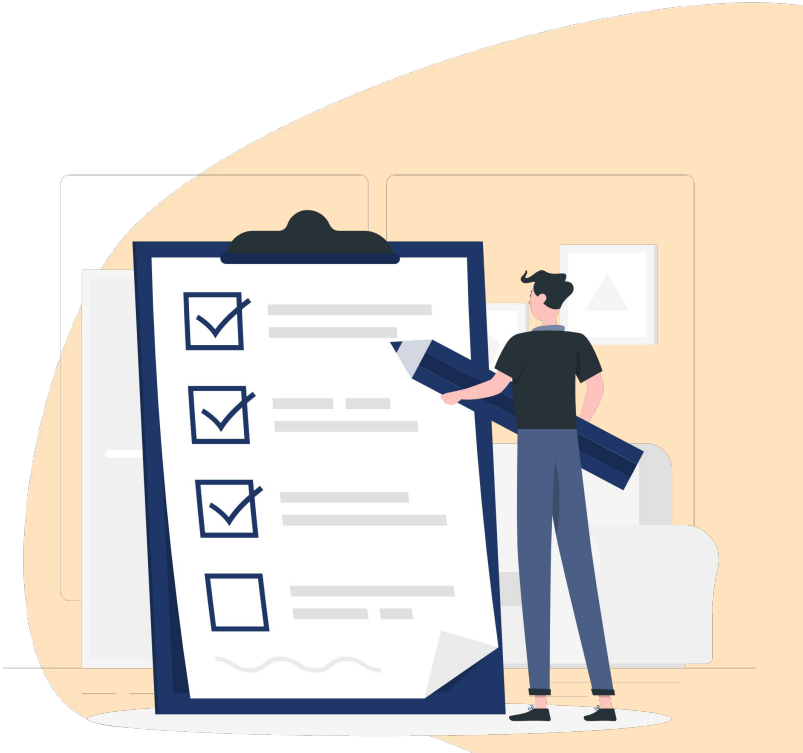

Що робити з залишками при анулюванні платником ПДВ?

На щастя ФОП не зобов'язаний повертати кредит державі і робити на залишок умовний продаж.

Це обов'язок лише юрлиць

Як бути з податковими накладними (ПН), які не були зареєстровані до того, як ПДВ-реєстрація була анульована?

Слід визнати, що, швидше за все, ваші постачальники фізично не зможуть після анулювання вашої ПДВ-реєстрації зареєструвати на вас (як на платника ПДВ) податкову накладну (ПН).

Адже ІПН зберігається за платником ПДВ до моменту анулювання реєстрації платника ПДВ.

Після анулювання ПДВ-реєстрації ЄРПН буде розцінювати вас як «неплатника».

А не маючи зареєстрованої ПН, ви не будете мати права показати податковий кредит (ПК) у декларації з ПДВ. Інакше кажучи, у цьому випадку, на жаль, ваш ПК пропадає

Показати ПК ви зможете тільки за тими ПН, які будуть фактично зареєстровані по день анулювання (включно) вашої ПДВ-реєстрації.

На жаль, після анулювання ПДВ-реєстрації зареєструвати ПН уже не можна (навіть якщо ще не минули граничні строки для її реєстрації). По-хорошому, у принципі, у п. 184.5 ПКУ сказано, що з моменту втрати ПДВ-статусу особа втрачає право тільки на **складання** ПН.

Про неможливість реєстрації складених ПН не йдеться. Хоча з п. 8 Порядку № 1246 усе ж випливає, що ПН/РК і складатися, і реєструватися можуть тільки постачальником — платником ПДВ.

З чого можна дійти висновку, що зареєструвати (відправити на реєстрацію ПН) має право тільки особа — платник ПДВ.

За фактом ЄРПН налаштований так, що, втративши ПДВ-статус, зареєструвати ПН, навіть ту, яка була складена (датується) до анулювання ПДВ-реєстрації і за якою ще не минули строки її граничної реєстрації, **платник уже не може.**

Варто врахувати — у день анулювання платник ще має право складати і реєструвати ПН/РК (категорія 101.16 ЗІР, лист ДФСУ від 28.10.2015 р. № 20534/6/99-99-19-03-02-15).

При цьому варто звернути увагу на таке:

Зобов’язання за такими незареєстрованими у зв’язку з анулювання ПДВ-реєстрації ПН усе одно потрібно включити до ПДВ-декларації;

Штрафи за нереєстрацію/несвоєчасну реєстрацію ПН/РК, якщо за такими ПН/РК на дату анулювання ПДВ-реєстрації не прострочена реєстрація, **не застосовуються** (*листи ДФСУ* від 23.11.15 р. № 24877/6/99-99-19-03-02-15 і від 12.11.15 р. № 24136/6/99-99-19-03-02-15). Цю позицію підтверджує й нині чинна консультація в категорії 101.27 ЗІР;

Покупці, не маючи зареєстрованої ПН, на жаль, втрачають право на податковий кредит

Згідно з п. 184.6 ПКУ у разі анулювання ПДВ-реєстрації останнім звітним періодом для платника вважається період, який:

1. (1) розпочинається від дня, що настає за останнім днем попереднього звітного періоду, і
2. (2) закінчується днем анулювання реєстрації.

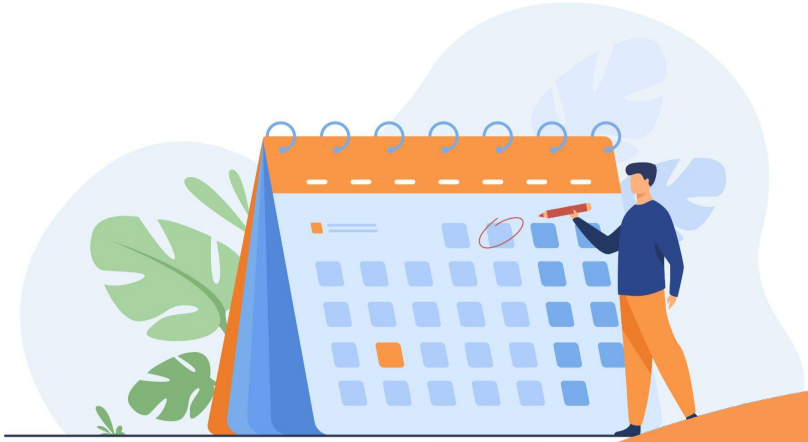

Тобто якщо ПДВ-реєстрацію анулювали, наприклад, 17.08.2021 р., то останнім звітним періодом вважатиметься укорочений серпень: з 01.08.2021р. по 17.08.2021 р. (включно).

При цьому останню декларацію слід подавати в «загальні» строки, встановлені пп. 49.18 і 203.1 ПКУ, тобто протягом **20 (40) календарних днів**, що настають **за останнім календарним** днем **стандартного** звітного періоду, в якому відбулося анулювання ПДВ-реєстрації.

Тобто в нашому випадку — не пізніше 20 вересня 2021 року.

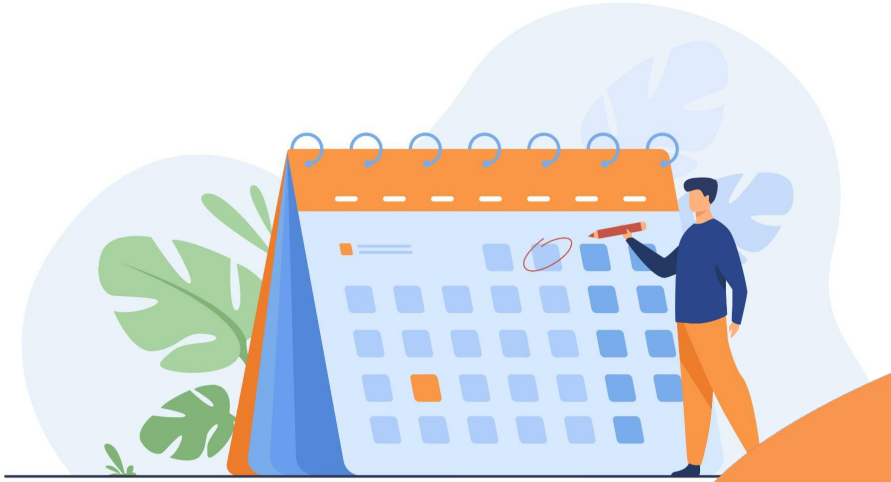

Анулювання ПДВ-реєстрації є підставою для закриття електронного ПДВ-рахунку. Про це прямо сказано в п. 200[1].8 ПКУ і п. 7 Порядку № 569

Здійснювати будь-які дії для того, щоб закрити електронний ПДВ-рахунок, платникові не потрібно.

Це зробить самостійно Держказначейство на підставі реєстрів, отриманих від ДФСУ (п. 7 Порядку № 569).

Як штрафують, коли мали перейти на загальну систему, але не перейшли

Буває, що підприємці порушують правила роботи на спрощеній системі, але не переходять на загальну систему, сподіваючись, що податкова ні про що не довідається. Тож от що буде, коли податкова виявить ваші порушення:

1. **Отримали заборонений на ЄП дохід** (негрошові розрахунки, дохід за забороненими й незареєстрованними КВЕДами) і не сплатили з нього 15% — треба буде сплатити податок заднім числом, а ще штраф і пеню.

2

Несплата ПДФО і ВЗ. На загальній системі ви зобов'язані сплачувати ці податки з чистого доходу. Але ви продовжували платити ЄП.

На суму доходу за весь період, коли ФО працював на ЄП після порушення, буде донараховано недоплату з ПДФО (18% від суми отриманого доходу, оскільки облік витрат не вели), з ВЗ 1,5% від чистого доходу;

Штраф і пеня за його несплату залежатиме від того, як довго триває ваше порушення. А іще ЄСВ на загальній системі теж сплачують із чистого доходу, чого ви не робили, тому будуть санкції за неправильне нарахування внеску.

3

Порушення касової дисципліни.

Загальносистемники мають використовувати РРО, а у випадках, коли це не обов'язково, ведуть книгу обліку розрахункових операцій. Але ж ви на загальну систему не перейшли й РРО не почали використовувати - тож:

Податкова всі ваші доходи після порушення вважатиме неоприбуткуванням готівки в касі. Зараз такою штрафної санкції - 5ти кратний розмір немає з 2019 р. Але штраф в 5100,00 грн за те що не використовуєте РРО, отримаєте

І “вішенька” на торті:

4

Несплата ПДВ. На загальній системі, якщо рівень річного доходу перевищує 1 млн грн, слід реєструватися платником ПДВ.

Тепер уявіть, якщо статус єдинника анулюють заднім числом і з'ясується, що дохід від господарської діяльності після порушення перевищував 1 млн грн

Вам можуть донарахувати податкове зобов'язання з ПДВ у розмірі 20% від суми отриманого за цей період доходу і штраф.

За несплату інших податків і зборів, що відповідають умовам роботи підприємця на загальній системі, теж будуть штрафи.

Ваші запитання?